

Nr. 9 (420)
2021 m. rugsėjis

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Tarptautinė
kurčiųjų žmonių
savaitė

Projektas „Mes
taip nesitarėm“

M. LANKUTIS: vadovo kėdėje
įsivaizdavau save nuo vaikystės

Su Tarptautine kurčiųjų žmonių diena!

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

- 4 **Psichologinė krizė: kaip atpažinti ir padėti?**
- 4 **Pasipildė LKD psichologų komanda**

MES IR VISUOMENĖ

- 5 **Konsultuoja teisininkas: paveldėjimo ypatumai ir turto perleidimas už rentą**
- 5 **Fizinis smurtas**

MŪSŲ ŽMONĖS

- 6–7 **M. Lankutis: vadovo kėdėje įsivaizdavau save nuo vaikystės**

KURČIŲJŲ KULTŪRA

- 8–9 **Projektas „Mes taip nesitarėm“: kultūrinė vagystė, mainai ar bendrystės paieškos?**

PASAULIO KURTIEJI

- 10 **Tarpatutinė kurčiųjų žmonių savaitė**
- 11 **Kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūrų skirtumai**

UGDYMAS

- 11 **Mokiniai sugrįžo į klases**

SPORTAS

- 12 **Mūsų orientacininkams – du Europos čempionato medaliai**
- 13 **Kurčiųjų sporto sąjūdžio plėtra pagal „Gestą“**

TĖVŲ ŽVILGSNIS

- 14 **Tampame stipresni dėl kurčiųjų vaikų**

JAUNIMAS

- 15–16 **Klaipėdos dovana kurtiesiems – koncertas su vertimu į gestų kalbą**

Viršelyje – Vaidos Lukošūtės nuotr.

Trumpai APIE MUS

LKD PREZIDENTO SVEIKINIMAS. LKD prezidentas **Kęstutis Vaišnora** sveikina visus Lietuvos, Europos ir pasaulio kurčiųjų bendruomenės narius su jau 70 metų minima Tarptautine kurčiųjų žmonių savaitė, kuri šį rugsėjį sutiko pakeitusi pavadinimą. Būkime vieningi, kartu siekime bendrų tikslų ir švęskime klestinčias kurčiųjų bendruomenes!

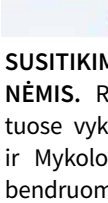
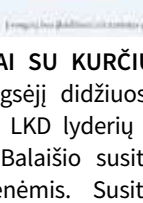
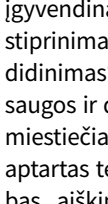
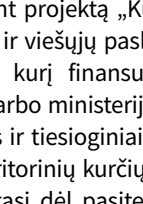
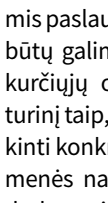
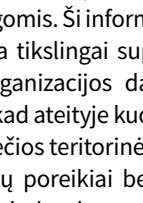
EUROPOS KURČIŲJŲ SĄJUNGOS GENERALINĖ ASAMBLĖJA. Portugalijoje turėjusi vykti EKS (angl. EUD) Generalinė Asamblėja (GA – tai tarsi Europos kurčiųjų parlamentas, red.) dėl pandemijos rugpjūčio 28 d. surengta nuotoliniu būdu. Kaip teigė mūsų šalies atstovas EKS Generalinėje Asamblėjoje LKD prezidentas **Kęstutis Vaišnora**, svarstyta daug klausimų, buvo daug pasisakymų, diskusijų. Tartasi ir diskutuota bei visos šalys pateikė savo pasiūlymus, kaip ateityje EKS darbą padaryti efektyvesnį. Pasak K. Vaišnoros, sprendimai nebus labai greiti. Tai, kas buvo išsakyta, EKS Taryba po šios GA apsvarstys, apibendrins ir teiks kitamet vyksiančiam suvažiavimui kaip pasiūlymus tvirtinti. Kitą EKS GA numatoma surengti 2022 m. gegužę Marselyje (Prancūzija). Tuomet ir paaiškės, ar pasiūlymams bus pritarta. Renginyje taip pat išklaustos ir patvirtintos EKS veiklų ir finansinė ataskaitos. Buvusiam EKS viceprezidentui Gergely Tapolczai atsisakavus, vyko rinkimai į šias pareigas ir naująją viceprezidentę išrinkta graikė **Sofia Isari**, didelę patirtį turinti aktyvistė, buvusi Europos kurčiųjų vertėjų grupės pirmininkė, ginanti Europos kurčiųjų žmonių teises. Dėl pandemijos ir negalėjimo susitikti gyvai laiku nesurengti EKS prezidento ir Tarybos rinkimai. Dabartinei EKS Tarybai, ankstesnės EKS GA sprendimu, 9 mėnesiams leista pratęsti kadenciją ir vykdyti veiklas toliau, o rinkimus numatyta surengti kitų metų suvažiavime Marselyje. Visi tikisi, kad 2022 m. suvažiavimas bus kontaktinis ir rinkimai pagaliau įvyks.

SUSITIKIMAS SU SEIMO PIRMININKE. Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės pirmą dieną (rugsėjo 20 d.) LKD prezidentas K. Vaišnora ir viceprezidentas Mykolas Balaišis susitiko su Seimo pirmininke **Viktorija Čmilyte-Nielsen**. Aptarta, kaip būtų galima pritaikyti Seimo televizijos transliacijas kurtiesiems žiūrovams, kaip užtikrinti informacijos prieinamumą kurtiesiems.

siems Seimo pirmininkei darant svarbius prašymus, kaip užtikrinti komercinių televizijų programų prieinamumą pasitelkiant subtitrus ir lietuvių gestų kalbą (LGK). V. Čmilytė-Nielsen taip pat domėjosi kurčiųjų ugdymo ypatumais, LGK vertimo paslaugų prieinamumu. Susitikimo dalyviai aptarė esamą kurčiųjų padėtį, pasidžiaugė pasiekimais.

SUSITIKIMAI SU KURČIŲJŲ BENDRUOMENĖMIS:

		Klaipėda - rugsėjo 9 d. 16.30 val. Vieta: Vg Klaipėdos MKC (Sovietų g. 2)
		Prienai - rugsėjo 16 d. 17.30 val. Vieta: Vg Prienų MKC (Draugystės g.)
		Klaipėda - rugsėjo 16 d. 18.30 val. Vieta: Vg Klaipėdos MKC (Sovietų g. 2)
		Vilnius - rugsėjo 17 d. 16.30 val. Vieta: Vg Vilniaus MKC (J. Basanavičiaus g. 2)

SUSITIKIMAI SU KURČIŲJŲ BENDRUOMENĖMIS. Rugsėjį didžiuosiuose šalies miestuose vyko LKD lyderių Kęstučio Vaišnoros ir Mykolo Balaišio susitikimai su kurčiųjų bendruomenėmis. Susitikimai organizuoti įgyvendinant projektą „Kurčiųjų organizacijų stiprinimas ir viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas“, kurį finansuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Juose su kurčiais miestiečiais ir tiesioginiais paslaugų gavėjais aptartas teritorinių kurčiųjų organizacijų darbas, aiškintasi dėl pasitenkinimo gaunamomis paslaugomis. Ši informacija renkama, kad būtų galima tikslingai suplanuoti kiekvienos kurčiųjų organizacijos darbuotojų mokymų turinį taip, kad ateityje kuo geriau būtų patenkinti konkrečios teritorinės kurčiųjų bendruomenės narių poreikiai bei palengvėtų pačių darbuotojų darbas komandoje.

LRT ir LRT PLUS TELEVIZIJŲ TURINIO PRIEINAMUMAS. LKD svetainėje pavišintos ir išvardytos visos šį sezoną LRT televizijos transliuojamos programos, kurių turinys yra pritaikytas kurtiesiems. Šiuo metu čia subtitruojama 15 programų, 8 filmai per savaitę, 5 laidos verčiamos į gestų kalbą. Nuo šių metų lapkričio 16 dienos antradieniais 21:30 val. į LRT Plus eterį grįžta nauji lietuviški filmai su vertimu į gestų kalbą, tokie kaip „Second

hand“, „Nijolė“. Pastebėtina, kad jų rodymo laikas gali kiek pasislinkti dėl galimų sporto transliacijų. Taip pat bus ir toliau į gestų kalbą verčiami valstybiniai renginiai, šventės. Informaciją apie juos galima sekti LRT programoje ir portale www.lrt.lt. Visos subtitruotos laidos ar filmai yra kartojamos laidos. Konkrečius programų pavadinimus ir transliacijų laiką rasite pasinaudoję šiuo QR kodu.

MOKYKLŲ APLINKOS PRITAIKYMAS KURTIESIEMS. Rugpjūčio 30 d. Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-1568 buvo patvirtintos rekomendacijos mokykloms dėl mokinių, turinčių klausos sutrikimą, ugdymo organizavimo. Rekomendacijos apibrėžia kurčių ir neprigirdinčių mokinių ugdymo organizavimo sąlygas ir reikalavimus mokykloms, įgyvendinančioms nuo ikimokyklinio iki vidurinio ugdymo bei profesinio mokymo programas, jomis siekiama paskatinti individualaus pagalbos vaikui plano sukūrimą ir įgyvendinimą. Be to, rekomendacijose numatomos priemonės ir metodai, kaip tinkamai paruošti mokyklų bendruomenes klausos negalią turinčio mokinio įtraukčiai, didelį dėmesį skiriant vaiko gimtosios gestų kalbos užtikrinimui. Ne mažiau svarbu, kad ŠMSM bendram darbui pasitelktų ir suinteresuotas organizacijas ir įstaigas: LKNUC, LKD, tėvų bendriją PAGAVA, Kauno KNUC, Panevėžio KNPM, Klaipėdos Litorinos mokyklą.

KEIS POŽIŪRĮ Į KLAUSOS NEGALIĄ. Rugsėjo ir spalio mėnesiais Lietuvos kurčiųjų draugija įgyvendina projektą „Imonių socialinės atsakomybės skatinimas“. Šiuo laiku rengiami 4 viešieji renginiai pagrindinėse Kėdainių, Mažeikių, Ukmergės ir Jonavos miestų aikštėse. Susitikimuose su gyventojais bendraus ir socialinės atsakomybės klausimais diskutuos keturi LKD atstovai-ekspertai, daugiausia dėmesio skirdami aplinkos ir darbuotojų pritaikymui klausos negalią turintiems asmenims, darbdavių motyvacijai įdarbinti kurčius asmenis didinti, keisti visuomenės požiūrį į kurtumo negalią. Projekto veiklas finansuoja Europos socialinis fondas.

Į PAGALBĄ „NEGALUOJANČIAM“ PASTATUI. Kultūros paveldo centro ir Kultūros infrastruktūros centro įgyvendinamas projektas „FIXUS Mobilis“ teikia prevencinės priežiūros paslaugas į kultūros vertybių registrą įtrauktų statinių valdytojams. LKD pateikta paraiška dėl objekto Šv. Kazimiero g. 3, Vilniuje, sėkmingai praėjo atranką ir rugpjūčio viduryje sulaukė „FIXUS Mobilis“ komandos vizito. Specialistai įvertino statinio būklę ir paėmė mėginius tyrimams atlikti. Apžiūrėję pastatą, specialistai jau pašalino ant stogo augančią augmeniją, išvalė lietvamzdžius, užtaisė tas stogo vietas, kuriose labiausiai pažeistos čerpės. Šiuo metu jie rengia ataskaitą, kurioje išsamiai aprašys pastato būklę bei pateiks rekomendacijas, kaip pastatą prižiūrėti, kad problemos nedidėtų, bei kokiems didesniems darbams ruoštis. FIXUS finansuojamas iš 2014–2021 m. Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo programos „Kultūra“ lėšų.

DĖMESYS PROFESINIAM MOKYMUI. LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora susitiko su Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro direktore dr. **Nora Pileičikiene**. Tartasi dėl bendradarbiavimo, kalbėtasi apie kurčių moksleivių įtraukimą į profesinį mokymą, iššūkius ir galimybes.

VIENTIŠO ASMENS IŠMOKA. Primename, kad galima „Sodrai“ teikti prašymus dėl 28 eurų vienišo asmens išmokos. Išmokos bus pradėtos mokėti nuo šių metų lapkričio mėn.

SIEKIA KULTŪROS RENGINIŲ PRITAIKOMUMO. Apie 200 kultūros darbuotojų nesenai dalyvavo seminare „Bendravimo su neįgaliaisiais ypatumai“. Pranešimą skaityti buvo pakviestas ir LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora. LKD atstovas pateikė informacijos ne tik apie lietuvių gestų kalbą, kurčiųjų kultūrą, bet ir papasakojo apie gestų kalbos pritaikymo galimybes spektakliuose, muziejuose, koncertuose, knygų pristatymuose, edukaciniuose užsiėmimuose. Renginį organizavo Lietuvos žmonių su negalia sąjunga, projektą remia Neįgalųjų reikalų departamentas.

JAUNIMO PROJEKTAS. Jau netrukus didžiuosiuose Lietuvos miestuose darbą pradės 6 kurti jaunuoliai. Galimybė įdarbinti jaunas žmones ir kurčiųjų bendruomenės jaunimui gauti dar daugiau šiuolaikinį poreikį atitinkančių paslaugų gestų kalba atsirado, kai LKD kartu su partneriu Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija laimėjo Jaunimo reikalų departamento finansuojamą projektą „Lietuvos kurčiųjų jaunimo bendruomenė: MES esame, MES galime!“

SUSITIKO SENJORAI. Rugpjūčio pabaigoje Vilniaus kurčiųjų senjorų klubo „Bičiuliai“ nariai sulaukė bičiulių iš Kauno klubo „Poilsis“. Senjorai smagiai leido laiką kartu: aptarė rūpimas šiandienos temas, pasidalino prisiminimais, kartu susėdė prie vaisėmis nukrauto stalo.

KVIEČIA Į SPEKTAKLĮ KURČIUOSIUS. Kaip atrodė teatro kūrėjų gyvenimas prieš 100 metų ir kaip buvo įsteigtas profesionalus dramos teatras, pasakoja nauja Nacionalinio Kauno dramos teatro pjesė „Pirmiečiai“, kurios autorius ir režisierius – Gytis Padegimas. Kurtiesiems rekomenduojama spektaklį žiūrėti iš balkono, o parteryje – nuo 12 eilės aukštytyn, nes surtitrai rodomi virš scenos.

ĮVERTINIMAS. Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė mokykla antrą kartą iš eilės yra pripažinta gražiausia aplinka mieste tvarkančia įstaiga ir pelnė miesto mero padėką „Už pavyzdgingai tvarkomą aplinką ir Panevėžio gražinimą“.

Psichologinė krizė: kaip atpažinti ir padėti?

Lietuva pagal savižudybių skaičių, deja, yra tarp pirmaujančių valstybių Europoje ir pasaulyje. Šioje publikacijoje pateiksime iš informacijos gausos atrinktus praktinius patarimus, ką turime daryti, kaip elgtis, jeigu mūsų pažįstamas žmogus išgyvena psichologinę krizę, galvoja arba kalba apie savižudybę.

Psichologės
Dovilė JANKAUSKIENĖ,
Vilma NARKEVIČIENĖ

Nesėkmės, nelaimės, užsitęsę konfliktai – tai gali nutikti mums visiems ir įstumti į psichologinę krizę. Labai svarbu ištikus krizei ją suvaldyti. O suvaldžius, nurimus ir sustiprėjus, kitas etapas būtų įsigilinti į priežastis ir susikurti planą, kad gyvenimo sunkumus būtų lengviau įveikti. Šįkart pakalbėsime apie 4 krizės įveikimo žingsnius.

Pirmas žingsnis – PASTEBĖTI POKYČIUS

Išvaizdos pokyčiai: nesirūpinimas savo išvaizda; akivaizdus nuovargis dėl miego sutrikimų; svorio pokyčiai: staigus jo sumažėjimas ar padidėjimas; nusiskundimai dėl fizinės sveikatos; staigūs išvaizdos pasikeitimai.

Elgesio pokyčiai: staigūs elgesio pasikeitimai; ankstesni bandymai nusižudyti; susidūrimas su kieno nors kito savižudybe; svaiginimasis alkoholiu ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis; dramatiški nuotaikos pokyčiai, taip pat kerštas, įniršis; kontakto su realybe praradimas; padidėjęs nerimas, nemiga; skolų, dovanų grąžinimas, testamentų sudarymas ir pan.; kitų svarbių darbų baigimas.

Kalbos pokyčiai: grasinimas nusižudyti arba žaloti save; kalbėjimas ar rašymas apie mirtį, savižudybę, gyvenimo beprasmybę, neviltingas kalbėjimas tarsi atsisveikinant ar ruošiantis išvykti; perdėtas domėjimasis mirties ir savižudybės temomis (rašo apie tai, piešia ir pan.).

Nuotaikos pokyčiai: psichologinis skausmas; neviltis; bejėgiškumas; jautimasis našta kitiems; jausmas, kad yra spąstuose; vienvietis jausmas; staigus nuotaikos pagerėjimas.

Antras žingsnis – DRĄSIAI PAKLAUSTI

Būtina siekti užmegzti kontaktą ir išsiaiškinti, ar asmuo turi minčių apie savižudybę. Pirmiausiai būtina rasti tinkamą vietą ramiam ir konfidencialiam pokalbiui. Jam skirti pakankamai laiko, elgtis ramiai, asmens neskubinti. Pradėti nuo pastebėjimų, kad vyksta kažkas negero.

Svarbu, kad asmuo pasijautų suprastas, galėtų kalbėti apie patiriamus sunkumus, jausmus ir išgyvenimus.

Trečias žingsnis – IŠKLAUSYTI

Šio žingsnio tikslas – suprasti situaciją ir priežastis, dėl kurių asmuo išgyvena savižudybės krizę. Frazės, padėsiančios sukurti pasitikėjimą: „tu man rūpi“, „noriu tau padėti“, „stengiuosi suprasti, ką jauti ir išgyveni.“

Galima užduoti ir klausimų: „Kaip anksčiau sprenddavai iškilusias problemas?“, „Kas tau padėjo sunkiose situacijose?“

Ketvirtas žingsnis – UŽTIKRINTI SAUGUMĄ

Saugumo plano tikslas – kartu su asmeniu, galvojančiu apie savižudybę, užrašyti galimus pagalbos šaltinius. Pagalbos planas, esant savižudybės krizei, suteikia galimybę rinktis ir ieškoti pagalbos.

Esant tokiai situacijai yra svarbu: būti su asmeniu ir nepalikti jo vieno; atsargiai ir švelniai kalbantis su juo, pašalinti tabletes, peilį, ginklą, nuodus, t. y. atitolinti savižudybės priemonę; susisiekti su psichikos sveikatos specialistu arba kitu gydytoju ir susitarti dėl hospitalizacijos; pranešti šeimai ir užsitikrinti jos paramą. Taip pat labai svarbu, jei tik įmanoma, psichologinės krizės ištiktą asmenį kuo labiau įtraukti į sprendimų priėmimą. Pvz., aptarti su juo, kaip vyksite į ligoninę.

Reikia pasirūpinti ir savimi

Būti, bendrauti, padėti krizę išgyvenančiam žmogui – didelis krūvis psichikai, todėl svarbu pasirūpinti savimi, kalbėtis su artimais žmonėmis apie patirtus išgyvenimus, jei reikia, kreiptis pagalbos į specialistus.

Jeigu jūs ar jūsų artimieji susiduria su emociniais sunkumais, yra ištikti psichologinės krizės ar turi minčių apie savižudybę, drąsiai kreipkitės pagalbos į LKD psichologus. Jų kontaktus rasite [lkd.lt](https://tuesi.lt/pagalbos-teikejai) svetainėje. Daugiau informacijos rasite <https://tuesi.lt/pagalbos-teikejai>.

Pasipildė LKD psichologų komanda

„Akiračio“ inf.

PSICHOLOGINĖ PAGALBA GESTŲ KALBA

Rūta Mackanienė
Skype: Psichologė Rūta Mackanienė
Messenger: Rūta Elina Mackanienė
El. p.: ruta.elina@gmail.com

Dovilė Jankauskienė
Skype: Rūgaitė
Tel.: +370 659 51504
El. p.: dovilejankauskienė@yahoo.co.uk

Vilma Narkevičienė
Skype: LKDpsichologas
El. p.: vilmatarke@gmail.com

Donata Lukošienė
Facebook: Psichologė Donata
El. p.: lak.donata@gmail.com

Lina Juozaitienė
Messenger: Lina Juozaitiene
El. p.: lina.mis.juozaitiene@gmail.com

Nuo rugsėjo į pagalbą kurtiesiems vėl skuba psichologė **Donata LUKOŠIENĖ**. Profesionalė vos keliems mėnesiams buvo pasitraukusi iš šios pozicijos Draugijoje, kai tapo mama. Dabar vėl yra pasirėngusi rūpintis gera psichologine kurčiųjų bendruomenės narių sveikata ir savijauta. Kurtieji psichologę taip pat pažįsta kaip buvusią LKD projektų vadovę.

Profesionalių LKD psichologų komandą papildė **Lina JUOZAITIENĖ**, Lietuvių gestų kalbos vertimo centro Metodinio skyriaus vedėja. Specialistė taip pat nėra naujas veidas nei kurčiųjų sistemoje, nei aptariamoje pozicijoje. L. Juozaitienė dirbo Surdologijos centre, vėliau Lietuvių gestų kalbos institute, taip pat yra teikusi psichologinę pagalbą LKD nariams ir anksčiau. Abi psichologės konsultacijas teikia lietuvių gestų kalba.

Jei jaučiatės blogai, norite su kažkuo pasikalbėti, išsipasakoti – nelikite su savo problema vieni. LKD psichologės pasiruošusios jums padėti!

Asmeninio albumo nuotr.

Konsultuoja teisininkas: paveldėjimo ypatumai ir turto perleidimas už rentą

Esu advokatė, Vilniaus universiteto Teisės fakultete įgijau teisininkės išsilavinimą ir jau daugiau kaip 10 metų dirbu teisės srityje. Su Lietuvos kurčiųjų draugija pradėjome bendradarbiauti prieš 4 metus, tuomet pavyko išspręsti ir laimėti svarbią LKD bylą. Marija ŽIDONIENĖ

Vėliau LKD prezidento Kęstučio Vaišnoros iniciatyva gimė dvišalis teisinių paslaugų projektas. Pradėjome kurčiųjų bendruomenę mokyti teisinio raštingumo, rengti paskaitas teisės temomis. Po paskaitų LKD nariai turėjo galimybę gauti asmenines nemokamas teises konsultacijas. Ir viena, ir kita sulaukė didelio kurčiųjų susidomėjimo.

Per paskaitas daugiausiai buvo keliama klausimų, susijusių su paveldėjimu, darbo santykiais, šeimos teise ir kt. Tai gyvenimiškos sritys, kuriose visada kartu „keliauja“ teisės ir pareigos.

Daug klausimų sulaukiu dėl testamentų sudarymo, dėl palikimo priėmimo mirus artimam giminaičiui. Konsultuodama paveldėjimo teisės klausimais stengiuosi ne tik patarti, bet ir sudėtingesniais atvejais nurodyti, kur galima kreiptis kilus tokių klausimų.

Kaip užsitikrinti išlaikymą, bet neprarasti turto?

Vienas iš dažniausiai pasitaikančių klausimų – kaip užsitikrinti senyvam asmeniui išlaikymą, bet kartu ir neprarasti turto? Pastebėjau, kad žmonės dažnai neskiria dovanojimo sutarties nuo testamentą ar rentos sutarties. Toks teisinis nežinojimas vėliau gali turėti įtakos tam, jog asmuo lieka ir be turto, ir be garantijų oriai praleisti senatvę, nes nesą-

žiningi asmenys pasisavina turtą, bet nesirūpina ir neprižiūri senyvo žmogaus.

Reikia paminėti, kad dovanojimo sutartis yra besąlyginė. Tai reiškia, kad, jei asmuo nusprendžia padovanoti turtą, turtas perduodamas kitam savininkui nuo sutarties sudarymo, o dovanojimo sutartyje negalima numatyti įpareigojimo teikti išlaikymą ir pan. Kitas teisinis būdas perleisti turtą – testamentas, ir, nors turtas įpėdiniui pereina po palikėjo mirties, testamente taip pat nėra galimybių numatyti įpėdiniui įpareigojimų teikti išlaikymą ar kitaip juo rūpintis.

Taigi, šiuo atveju vienintelis būdas užsitikrinti sau išlaikymą ir už turto palikimą atsiskaityti – sudaryti rentos ar išlaikymo iki gyvos galvos sutartį. Pastaruoju atveju pagal minėtą sutartį asmuo „užrašo“ turtą trečiajam asmeniui su sąlyga, kad šis teiks išlaikymą. Išlaikymas gali būti įvairus: gali būti periodinės išmokos, aprūpinimas rūbais, maistu, medicininių paslaugų teikimas ir pan. Taigi, kiekvienu atveju, prieš pasirašant tam tikrą sutartį, labai svarbu pasitarti su teisininku: advokatu ar notaru, jis sugebės patarti ir išaiškinti sutarties teises pasekmes.

Kokių teisinių veiksmų imtis mirus artimajam?

Kitas aktualus klausimas – ką daryti, jei

mirė artimasis, kokių teisinių veiksmų reikėtų imtis? Tai ištis svarbu išsiaiškinti neatsidėjiojant, nes praleidę įstatyme nustatytus terminus žmonės patiria papildomų išlaidų ir laiko sąnaudų. Suprantama, kad kartais po artimojo netekties visi kiti reikalai tampa antraeiliai, bet visgi reikia nepamiršti teisių ir pareigų. LR Civilinis kodeksas numato, kad asmuo, turintis teisę į paveldėjimą, turi kreiptis į notarą per trijų mėnesių terminą dėl palikimo priėmimo. Pažymėtina, kad kreipęsi į notarą jūs gausite informaciją, ar yra testamentas, ar jūs turite teisę paveldėti turtą kaip įstatyminis įpėdinis. Jei visgi taip atsitiko, kad praleidote terminą palikimui priimti, šiuo atveju lieka kreiptis į teismą dėl termino palikimui priimti atnaujinimo ir/ arba dėl palikimo priėmimo faktiškai pradėjus šį turtą valdyti.

Šis minimas atvejis dažniausiai pasitaiko, kai miršta sutuoktinis arba tiesiog dėl nežinojimo kitas sutuoktinis nesiima veiksmų palikimui priimti, nes klaidingai galvoja, jog mirusiojo sutuoktinio turto dalis pereina savaime. Būtent tokiais atvejais jau prireikia ir profesionalaus teisininko pagalbos, todėl labai svarbu laiku pasikonsultuoti ir imtis teisinių veiksmų, jog šis terminas būtų atnaujintas teisminiu keliu.

Fizinis smurtas

Lengviausiai atpažįstama smurto forma yra fizinis smurtas. Tai tyčinis fizinės jėgos panaudojimas prieš asmenį, sąmoningai siekiant jį sužeisti, padaryti neįgalų ar nužudyti.

Fiziniu smurtu siunčiama aiški žinutė nu-

Parengta pagal LKD inf.

kentėjusiam asmeniui: „Aš galiu tau daryti tai, ko tu nenori.“ Smurtas sukelia asmens mirtį ir sutrikdo sveikatą dažniau nei vėžys ar eismo įvykiai.

(Bus daugiau)

FIZINIO SMURTO VEIKSMAI GALI BŪTI ĮVIRŪS:

- ♦ mušimas, stumdymas, spardymas, kratymas;
- ♦ daiktų mėtymas, tampymas už plaukų;
- ♦ smauginimas, dusinimas;
- ♦ kandžiojimas, spaudymas;
- ♦ izoliavimas, grasinimas ginklu;
- ♦ odos ar drabužių deginimas, kankinimas ir kt.

Mediakatalogas.lt

Asociatyvi nuotrauka.

M. LANKUTIS: „Vadovo kėdėje įsivaizdavau save nuo vaikystės“

Vaida LUKOŠIŪTĖ

2021 m. birželio 9 d. LKD Valdybos posėdyje buvo patvirtintas naujasis UAB „Neveresta“ direktorius kaunietis **Martynas LANKUTIS**. Iki tol pusę metų laikinojo direktoriaus pareigas ėjęs vaikinai, nepaisant savo jauno amžiaus (29 m.), sugebėjo Valdybos nariams užsirekomenduoti kaip motyvuotas, atsakingas ir verslus žmogus. Mums smalsu pažinti jį geriau ir sužinoti, kaip jam sekasi dabar.

Nors kurčiųjų jaunimui, Kauno kurčiųjų bendruomenei esate puikiai žinomas, „Akiračio“ redakcijai esate visiškai naujas žmogus. Prašau prisistatyti skaitytojams.

Mano istorija įprasta: gimiau kurčiųjų šeimoje, mano tėvai, brolis ir aš turime klausos negalią. Gyvenome kurčiųjų bendrąbutyje, Vilijampolėje, todėl augau apsuptas kurčių ir neprigirdinčių žmonių. Aplinkiniai matė, kad aš galiu ne tik kalbėti, bet ir bendrauti gestų kalba, todėl dar vaikystėje nejučiomis tapau neetatiniu vertėju. (Šypsosi.) Ta patirtis labai, labai užgrūdino, o situacijų, kuriose teko verstis, buvo pačių įvairiausių: nuo elementarių buitinių reikalų iki automobilių pirkimo ir pardavimo klausimų. Ir iki šiol padedu, kai prireikia vertimo automobilių tema. Automobiliai yra mano hobis, laisvalaikis taip pat susijęs su jais. Neblogai nusimanau apie lengvasias transporto priemones: modelius, detales ir visa kita, ko galbūt negebėtų išversti profesionalūs vertėjai, nes nėra išstudijavę šios srities žodyno. Tikriausiai taip ir tapau žinomas ne tik kurčiųjų bendruomenėje, bet ir visuomenėje. (Šypsosi.)

Kokius mokslus esate baigęs, o gal dar mokotės? Įdomu, kur dirbote prieš ateidamas į kurčiųjų sistemą ir kokiose kurčiųjų bendruomenės veiklose dalyvaujate dabar?

Baigiau bendrojo lavinimo vidurinę mokyklą. Po to įstojau į Kauno kolegiją ir įgijau verslo vadybos bakalaurą. Nuo paauglystės save mačiau vadovo pozicijoje ir tėvai man vis kartojo, kad kada nors tapsiu direktoriumi. Iš tiesų, gyvenimas taip viską sudėliojo, kad tapau vadovu. Baigęs mokslus, sukūriau savo įmonę, bet greitai pajutau, kad man trūksta žinių, tad maždaug po 2–3 metų pertraukos įstojau į Kauno technologijos universitetą, siekiu statybos inžinerijos bakalauro laipsnio. Šiuo metu esu penkto kurso studentas, studijuju iššėstiniu būdu. Ir studijos, ir darbas reikalauja didelių protinių

„Neverestos“ direktorius Martynas Lankutis savo darbo kabinete.

pastangų, susitelkimo, todėl kartais jaučiuosi pavargęs. O nuovargi malšinu savo hobiu, kaip ir minėjau, esu didelis automobilių entuziastas. Mano laisvalaikis susijęs su automobiliais: stebiu šonaslydžio („drifto“) varžybas, užsiimu mašinų remontu, domiuosi nestandartinių automobilių „Stance“ kultūra. Dalyvauju ir kurčiųjų bendruomenės veiklose. Esu dirbęs KKJO informacinių technologijų mokymų vadovu (2 m.), ligi šiol esu šios organizacijos narys bei revizijos komisijos pirmininkas. Vienu metu dirbau KKRC sporto projektų vadovu (2 m.), taip pat esu ir „BMW Wolf“ klubo narys. Mes, kurtieji BMW entuziastai, dalyvaujame Baltijos šalių suvažiavimuose ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje, Estijoje.

Kokia yra Jūsų darbo patirtis, dėl kurios LKD ryžosi patikėti Jums įmonės vairą?

Kaip minėjau, buvau įkūręs savo įmonę. Prekiavau papuošalais ir kitais gaminiais. Įgijau verslo pradmenis. Veiklą nutraukiau, nes ji reikalavo didesnio kapitalo, o gal idėja nebuvo iki galo apgalvota, todėl nusprendžiau grįžti prie samdomo darbo. Darbo pasiūlymą visai atsitiktinai gavau iš tuomečio garažo kaimyno, taip pat labai didelio automobilių entuziasto. Jis vadovavo tarptautinės „Shindler“ įmonės Kauno padaliniiui, pastebėjęs, kad esu ypač kruopštus, pasiūlė išbandyti liftų montuotojo darbą. Už tai aš jam šiandien esu labai dėkingas. Montuotoju dirbau 3,5 metų ir per tą laiką įgijau daugybę naujų įgūdžių. Liftai yra susiję su žmogaus sauga, todėl juos montuojant negali būti jokių klaidų ar savadarbių dalykų. Tai mane paskatino dar labiau išpuoselėti savybes, tokias kaip kruopštumas ir atsakingumas. Šiame darbe išmokau dirbti su elektra, o tai – vertinga patirtis, kurią sėkmingai taikau asmeniniame gyvenime bei naujoje darbovietėje. Šiuo metu UAB „Neveresta“ yra labai prasta elektros instaliacijos būklė: viskas pasenę, svyla, todėl elektriko patirtis ištis praverčia. Be to, dirbdamas tarptautinėje įmonėje, turėjau neįkainojamą galimybę padirbėti svetur – Vokietijoje ir Švedijoje. Tai, kad man buvo pasiūlyta vadovo pozicija „Neverestos“ bendrovėje, buvo labai netikėta. Jau kurį laiką svarsčiau galimybę dirbti „Atropoje“, apie tai buvau kalbėjęs su LKD lyderiais K. Vaišnora bei M. Balaišiu. Pristačiau savo viziją, kaip būtų galima pagerinti „Atropos“ padėtį, bet netrukus atsistatydino „Neverestos“ direktorius ir man pasiūlė jį pakeisti. Negalėjau atsakyti tokios galimybės ir priėmiau iššūkį.

„Neverestos“ parduotuvėje pavyzdinga tvarka ir platus prekių asortimentas.

Neretas atvejis, kai direktorius sėda į 41 m. skaičiuojantį keltuvą ir imasi paprastų darbų.

V. Lukošius nuotr.

Mūsų herojaus hobis – automobiliai.

Iš ko išsilaiko „Neveresta“, kokias veiklas vykdo?

Pagrindiniai įmonės pajamų šaltiniai yra patalpų nuoma bei parduotuvės veikla: prekyba maisto, alkoholio ir tabako gaminiais. Parduotuvė sėkmingai veikia daugiau nei du dešimtmečius. Šį mėnesį kaip tik lankėsi maisto veterinarijos tarnybos atstovai ir pagyrė maisto prekių asortimentą. Prekyba mums sekasi tikrai neblogai, o pelningiausias laikas yra vasara, kuomet išauga gaiviųjų gėrimų pardavimai. Parduotuvėje dirba dvi pardavėjos ir vedėja. Tačiau ne visada viskas klostėsi taip gerai. 2018 m. kitoje gatvės pusėje priešais mūsų parduotuvę atsiradė „Aibės“ tinklo parduotuvė. Tuo metu teko patirti, ką reiškia sunkūs laikai. Net buvo svarstoma parduotuvę uždaryti. Bet po metų pardavimai ir vėl pradėjo augti, sugrįžo seni klientai, tad užsidaryti jau neplanuojame.

6 mėnesius buvote laikinasis „Neverestos“ vadovas. Ką teko patirti ir ko išmokote per tą pusmetį?

2021 m. sausio 21 d. buvo mano pirmoji darbo diena įmonėje kaip laikinojo vadovo, liepos 21 d. tapau nuolatinis direktoriumi – tad tikrai lygiai 6 mėnesių bandomasis laikotarpis. Tai buvo išbandymų metas. Apskritai tuomet susidūriau su turbūt didžiausiais mano gyvenime iššūkiais. Tiek daug problemų susidėjo į vieną mėnesį, kad galvojau, jog neištversiu ir palūšiu. Galbūt bus lengviau suprasti, apie ką kalbu, jei pasakysiu, kad įmonei priklauso apie 7000 kv. m. ploto patalpų ir iš jų apie 1200 kv. m. yra skirtos administracinei veiklai. Čia yra įsikūrusi Neveronių seniūnija, Ramučių kultūros centras ir kiti nuomininkai. Nesunku įsivaizduoti, kaip viskas atrodo, jeigu remontas paskutinį kartą darytas prieš maždaug 20 metų. Dėl to nestebina, kad, vos man pravėrus įmonės duris, viskas pradėjo lūžti ir gesti: neatlaikė lubų konstrukcijos ir plokštės, svilo elektros instaliacija. Todėl skubiai teko pasirūpinti saugumu, imtis tvarkyti adminis-

Asmeninio albumo nuotr.

Anksčiau M. Lankutis dirbo liftų montuotoju.

tracines bendrojo naudojimo patalpas, pasirūpinti bent minimalia jų estetika, kad mums visiems čia būtų maloniau dirbti. Iš pradžių teko aukoti daug asmeninio laiko, važiuoti gedimus taisyti savaitgaliais, tai iš tiesų labai vargino. Paskui sugedo kietojo kuro katilas. Įmonė turėjo tris darbuotojus, kurie pasikeisdami kasdien kūrė katilą ir šildydavo visą administracinį pastatą. Tas katilas jau buvo atitarnavęs, tad pasibaigus šildymo sezonui suplanavau jį pakeisti. Finansinė situacija taip pat nedžiugino: trūko apyvartinių lėšų, o gedimus reikėjo taisyti čia ir dabar. Kitas dalykas – dalis „Neverestai“ priklausančių patalpų stovėjo ant valstybinės žemės ir tie sklypai kažkodėl nebuvo suformuoti, nebuvo sutvarkyti ir nuosavos žemės dokumentai. Ėmiausi šio reikalo ir tikiuosi iki metų galo viską susitvarkyti. Tai imlūs laikai darbui. Šiandien, galiu pasakyti, kad padėtis jau stabilizavosi: subalansuoti pinigų srautai, tapo lengviau planuoti pirkinius bei išlaidas, kitus dalykus, apie kuriuos nė nenučiuokiau pradėjęs dirbti.

Ar įmonėje dirba klausos negalią turintys darbuotojai?

Kaip minėjau, dalį smulkių remonto darbų atlieku ir aš pats. Paslaugios brangios, tenka taupyti, tad išeitis viena: pats atlieku elektros darbus. Žinoma, įmonė turi elektriką, kadangi yra transformatorinė, pagal įstatymą privalome turėti atsakingą darbuotoją, bet jis nėra kurčias. Be manęs, bendrovėje dirba vienas kurčiasis, jis atsakingas už patalpų remontą ir estetinį įvaizdį, jam tenka problemiškesni šios srities darbai.

Kaip manote, ar tenkina LKD Jūsų pastangos ir esami rezultatai?

Manau, kad vertinimai gali būti dvejopi, nelygu tikėsimės trumpalaikės ar ilgalaikės naudos. Šiuo metu daromas remontas ir su tuo susijusios išlaidos LKD jokių dividendų neduoda. Todėl kai kas gali pradėti piktintis, jog pinigai leidžiami, o rezultato nėra. Tačiau reikia suprasti, kad patalpos yra tikrai stipriai apleistos, todėl investicijos būtinos, jos atsipirks tik po tam tikro laiko. Kai susitvarkysime, atsinaujinsime, bus galima tikėtis didesnės gražos iš patalpų nuomos, nei ta, kurią įmonė gauna dabar.

Gal pasidalintumėte savo profesiniais ateities planais?

Idėjų turiu daug, bet mūsų finansiniai resursai riboti, todėl kol kas galiu įgyvendinti tik mažą jų dalį. Pagrindinis tikslas, kurį nurodžiau pristatydamas savo kandidatūrą Valdybos nariams – pagerinti patalpų būklę, dar ilgai bus aktualus. Negalima ignoruoti šio poreikio, nes ateityje tai atsieitų dar brangiau. Apmečiau du galimų verslo planų kontūrus, bet, kol idėjų nepristačiau LKD Valdybai, tebus jos paslaptis. (Šypsosi.)

Išsipildė Jūsų vaikystės svajonė būti direktoriumi – kaip jaučiatės?

Svajonė, manau, dar tik pildosi. (Šypsosi.)

Kūrybinėje eksperimentinėje laboratorijoje vyksta kūrybinis procesas ir vykdomi unikalūs patyriminiai bandymai.

Projektas „Mes taip nesitarėm“: kultūrinė

Dominykas VAITIEKŪNAS (34 m.) – dainų kūrėjas ir atlikėjas, profesionalus aktorius, autorinių projektų kūrėjas, gausias klausytojų auditorijas rinkusios muzikos grupės „Liūdni slibinai“ (2018 m. grupė neribotam laikui sustabdė veiklą) narys, taip pat kūręs ir Vitalijaus Špokaičio slapyvardžiu. Muzikos pasaulis visai negirdintiems žmonėms laikomas tolimu. Tuomet kodėl Dominykas užsimojo suvesti draugėn girdinčiuosius ir kurčiuosius ir dar per muziką, tradiciškai laikomą girdinčiųjų privilegija (?!), ko jis siekia, kokių rezultatų tikisi?

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Pristatyti projekto rezultatai

Aktyviausia visuomenės dalis ir kurčiųjų bendruomenė, sudalyvavusi rugsėjo 22 d. Kaune vykusiame renginyje, turėjo progą pasidaryti pirmąsias išvadas. Tą dieną D. Vaitiekūnas atliko savo kūrybos kūrinių, Kauno kurčiųjų reabilitacijos centro imituojamųjų dainų „Skambanti tylą“ kolektyvo narys Paulius Jurjonas dainą atliko gestų kalba, o likusieji grupės nariai šoko pagal Agnietės Lisičkinaitės parengtą choreografiją judėdami gestų kalbos „teksto“ ir muzikos vibracijų ritmu.

Šis pasirodymas – tai unikalaus meninio-socialinio projekto „Mes taip nesitarėm“, dar vadinamo kūrybine eksperimentine laboratorija, išdava. Tą dieną renginio dalyviai turėjo galimybę susipažinti ir su tiramosios, eksperimentinės projekto dalies rezultatu – pasiklausyti muzikos kitaip, per kūno vibracijas, kurias skleidžia taktiliniai grotuvai. Dera pasakyti, kad šis rezultatas unikalumu nenusileidžia pirmajam.

Apie iš skirtingų socialinių grupių suartėjimo gimusius atradimus, drauge atremtus iššūkius, mažas ir dideles pergalės dar prieš pakylant scenos uždangai Kaune „Akiračiui“ sutiko papasakoti pats kūrybinės eksperimentinės laboratorijos sumanytojas, kūrybinių ir techninių procesų režisierius D. Vaitiekūnas.

Idėja gimė iš poreikio susikalbėti

Dominyko galvoje idėja šmėkstelėjo bežiūrint tuometinio sveikatos ministro A. Verygos spaudos konferenciją pirmojo karantino metu. Kaip pats teigia, tai buvo „įdomus vizualinis dalykas, kilo minčių apie mūsų laikmetį, apie tai, kaip mes čia būnam.“ Tad kreipėsi į LKD prezidentą Kęstutį Vaišnorą, vienintelį pažįstamą kurčiųjų bendruomenės

atstovą, su kuriuo prieš metus buvo susitikęs kitame projekte. Naujovėms ir galimybėms atviras kurčiųjų lyderis nedvejodamas ištiesė ranką bendradarbiavimui ir projektas netruko įsisiūbuoti.

Aktorius teigia, jog seniai sau atradęs, kad pati nepatikimiausia komunikacijos priemonė yra šnekėjimas, nes kalbame esą nuo ryto iki vakaro ir dažnai... nesusišnekam. Dominykui knietėjo pabūti kitokioje terpėje, kur galioja savitos taisyklės, kurioje neveiktų lengvo kalbėjimo galimybė, ir išsiaiškinti, kas tada – gal tuomet atsiveria patikimesni komunikacijos kanalai? Iš noro pažinti, atrasti, per sunkumus ir nepatogumus išmokti kitus ir kitokius girdėti geriau, iš buitinių situacijų, kuriose socialiai nesusikalbėjimo, gimė ir projekto pavadinimas „Mes taip nesitarėm“.

„Kaip girdintis žmogus susidomėjau kurčiųjų bendruomenės komunikacijos specifika, kultūriniais aspektais, gestų kalbos estetika ir panorau tapti kultūriniu vagimi, atsinešti tai (laimikį) į visuomenę, savo muzikos tekstus paremti gilesnėmis patirtimis“, – neslepia, kad turėjo ir visuomeninių, ir asmeninių profesinių tikslų pašnekovas. Vykdydamas „amžiaus vagystę“, netruko įsitikinti, kad muzikos tekstų vertimas į gestų kalbą tėra pirmas sluoksnis, kurį nugramdžius veriasi gilesni.

Garso laboratorija

Kūrybinis darbas su „Skambančia tylą“ prasidėjo šiemet gegužę. Iki tol D. Vaitiekūnas kartu su garso operatorium Laurynu Kamarausku pusę metų rengėsi darbui – rinko medžiagą būsimoms garso ir judesio laboratorijoms, jose kartu su kurčiųjų bendruomenės atstovais, taip pat ir girdinčiais, išbandė 4 specialiai šiam projektui parašytus muzikinius eskizus. Taip buvo kaupiama patyriminė informacija.

Garso laboratorija, beje, kol kas telpa... fotelyje. Išskirtiniu jį paverčia įmontuota speciali įranga. Beje, ši realizacija lietuvius pastatė į vieną greitą su pirmieiviais, ieškančiais, kaip padėti išgirsti, kai fiziškai tai, atrodytų, neįmanoma. Štai Didžiojoje Britanijoje Liverpulio universiteto ir JAV Kalifornijos Los Andželo universiteto mokslininkai sukūrė vibrotaktilinius prietaisus, kuriuos šiuo metu išbando kurtieji, atėję į koncertus klausytis muzikos. Na, o mūsų šalyje profesionalus aktorius ir garso operatorius, t. y. dviese, per pusmetį sumeistravo savo technologinę alternatyvą, teturėdami gerus norus ir daug maksimalizmo.

Na, ir gal dar šiek tiek atsirėmė į bendraminčių petį. Štai viena rėmėja padėjo įsigyti vibracinį diržą. Pats Dominykas iš kolegų pasiskolino vibruojantį kėdės atlošą ir jiedu su garso operatorium iš jo, vibracinio diržo ir garso kolonėlių sukonstravo vibrotaktilinį fotelį, kuris ir yra garso laboratorijos „pipetė-lakmusas“ bei vieta. Jame rugsėjo 22 d. turėjo galimybę „pasėdėti“ ir jo „patogumus“ įvertinti ne tik skirtingą neprigirdėjimo laipsnį turintys bendruomenės nariai, bet ir girdintieji.

„Įdomi patirtis“, – intriguoja pašnekovas. – Nors nežinau, kiek intensyviai ir ilgai galėčiau tokiu klausymusi mėgautis.“ Pasirodo, fizinė

vagystė, mainai ar bendrystės paieškos?

Atlikėjas D. Vaitiekūnas (priekyje) ir „Skambančios tylos“ kolektyvas – tai visai neseniai susiję draugė kūrybinė komanda.

vibracija vargina, smegenys gana greitai pavargsta priimti naujus signalus. Įdomu, kokiomis emocijomis, pojūčiais „savo pasisėdėjimą“ apibūdins mūsų bendruomenės atstovai? Tačiau jų potyriai – jau kito kurčiųjų leidinio tema.

Mitai ir atradimai

Beveik pusmetis susitikimų kelis kartus per savaitę su „Skambančia tyla“ – smalsu, ar pavyko atrasti tikros bendrystės formulę? Iš pradžių atlikėjas bando atsisakyti, jo žodžiais, kurčiųjų vertinimo ir parbrėžia, kad atėjo čia „ieškoti įkvėpimo, o ne iškvėpimo“, bet galų gale nusileidžia.

Pasirodo, kolegos, bandę skintis kelią į kurčiųjų pasaulį prieš Dominyką, daugiausiai nusvilo, tad ir jį įspėjo: tai pati uždariausia socialinė grupė, ji svetimųjų neįsileidžia, ji tave atstums. O bendruomenė ne tik šiltai priėmė, bet ir plačiai atsivėrė, dosniai dalinosi pojūčiais. „Šiame projekte man sunkiau sekėsi susikalbėti su girdinčiais nei kurčiaisiais“, – atvirauja pašnekovas.

Dar jo girdintys pažįstami jam sakė, kad visuomenė, girdintieji, per daug nuvertina kurčių žmonių gebėjimus ir verčia kurčiuosius susitaapatinti su jų kurtumu. O jie esą nuolankiai tai ir daro. „Jų gebėjimai iš anksto nurašomi, ir dėl to man bus sunku“, – dar vieną sklandantį mitą apie kurčiuosius perpasakojo pašnekovas. Su pirmąja teiginio dalimi atlikėjas sakosi visiškai sutinkąs: „Kurtieji iš tikrųjų gali daugiau, nei

patys mano.“ Tačiau išvada kiek netikėta: „Jiems projekte yra tiek pat sunku, kiek ir man.“ Taip D. Vaitiekūnas netiesiogiai įvertina ir savo naujosios kūrybinės komandos potencialą, ir „pasveria“ savo kaip muzikos profesionalo bei kurčiųjų mėgėjų galimybes projekte.

Artistui imponuoja klausos negalią turinčiųjų humoro jausmas. Anot jo, kurtieji nesupratimą, nesupratimus yra puikiai išmokę nuleisti juokais, ir tai jis pastebėjo ne tik „Skambančios tylos“ dalyvių laikysenoje, bet ir K. Vaišnoros, Ados Zabulionytės, savo lektorės, kuri jį mokė gestų kalbos, Ramūno Bukeikos, leivos Aužbikavičienės elgesyje. „Bendruomenės nariai turi daug spinduliuojančio pozityvumo ir jautrumo“, – pastebi Dominykas.

Dar viena įžvalga po vykdytų tiriamųjų eksperimentų: muzikos stilius ir kurtumas neturi nieko bendro. Muzikos žanrai tiesiog yra individo „simpatijų“ reikalas. Tačiau yra ir skirtumas nuo girdinčiųjų: vos pradėję „klausytis“ kūrinio, kurtieji reikalauja teksto. „Galima sakyti, kad muzikos supratimas jiems prasideda nuo teksto, nuo geriau pažįstamos materijos. Teksto poreikis – man labai gražu, nes girdintieji tekstą dažnai nuvertina“, – šypsosi aktorius.

Ateities planai

„Didžiuojuosi komanda, projekto dalyviais ir šiandien galiu pasakyti, kad visi ieškome atsakymų į tuos pačius klausimus“, – štai tokia D. Vaitiekūno, unikalių idėjų autoriaus ir įgyvendintojo, išvada. Ir jau nebeaišku, ar mūsų herojus kalba apie fizinio klausos pojūčio išplėtimo ribas, ar apie bendražmogiškus dalykus.

Taip pat žada, kad kitąmet dienos šviesą turėtų išvysti jo asmeninis muzikinis albumas tokiu pat pavadinimu „Mes taip nesitarėm“. Visos patirtys, išgyventos kartu su kurčiųjų bendruomene, ras ten savo vietą. O visos dokumentuotos istorijos, planuojama, suguls į muzikinį libretą ir virs profesionaliu patyriminės muzikos scenos kūrinio – pjesės ar instaliacija bei bus pritaikytas ir kurčiųjų, ir girdinčiųjų bendruomenių poreikiams. Štai tokia šiandienos siekiamybė.

Be abejonės, laukia dar netrumpa bendro kūrybinio ir eksperimentinio darbo atkarpa šių rezultatų link, savo žodį „tars“ ir aplinkybės, finansai. Kai dėl finansų, tai Dominykas kviečia visus, norinčius būti unikalaus projekto dalimi, susisiekti su juo. „Visi kartu pasaulį galim padaryti bendruomeniškesnį, išardyti skirtis. Įmanoma nutrinti visus „ne“, o stabdo mus tik požiūris“, – atsisveikindamas tikina.

Projekto vykdytojas – Lietuvos kurčiųjų draugija, projekto partneris – Kaunas 2022, projektą iš dalies finansuoja Lietuvos kultūros taryba.

Kūrybinė komanda: scenos menų atlikėjas D. Vaitiekūnas, kompozitorius Jokūbas Tulaba, garso režisierius L. Kamarauskas, VŠĮ Kauno kurčiųjų reabilitacijos centro imituojamųjų dainų kolektyvas „Skambanti tyla“, choreografė A. Lisičkinaitė.

Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė

Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė yra Pasaulio kurčiųjų federacijos (PKF, angl. WFD) iniciatyva, pirmą kartą paminėta 1958 m. Romoje (Italija). Dabar pasaulio kurčiųjų bendruomenė ją kasmet švenčia paskutinę rugsėjo savaitę, taip paminėdama mėnesį, kai buvo surengtas pirmasis PKF kongresas.

Gesto ŠVĖSTI fragmentas.

Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę visame pasaulyje kurčiųjų bendruomenės švenčia organizuodamos įvairias veiklas. Šiose veiklose ir renginiuose dalyvauja visi kurčiųjų bendruomenių nariai, įskaitant kurčiųjų šeimas, draugus, profesionalius ir akredituotus gestų kalbos vertėjus, taip pat įvairių suinteresuotų institucijų, tokių kaip nacionalinės vyriausybės, nacionalinės ir tarptautinės žmogaus teisių organizacijos, atstovai ir neįgalųjų organizacijos.

2021 m. Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės pagrindinė tema – „Švenčiame klesstinčias kurčiųjų bendruomenes“. 2021 m. Tarptautinės gestų kalbų dienos tema – „Mes palaikome žmogaus teises!“

Tarptautinė kurčiųjų savaitė keičia pavadinimą – nuo 2021 metų ji bus vadinama Tarptautine kurčiųjų žmonių savaitė. Šį pavadinimą nuspręsta pakeisti 16-oje Pasaulio kurčiųjų federacijos Generalinėje Asamblėjoje. Šios asamblėjos metu PKF nariai paprašė dviejų dalykų: įtvirtinti Tarptautinę gestų kalbų dieną (1), kasmetinį Kurčiųjų savaitės šventės pavadinimą pakeisti į Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę (2).

Pirmas tikslas buvo pasiektas 2017 m.: Jungtinės Tautos suvažiavimo rezoliucija rugsėjo 23 d. pripažino Tarptautinę gestų kalbų dieną.

Antras tikslas pasiektas šiame – nuo šiol švęsime Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę!

Kaip ir anksčiau, šiame kiekviena Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės diena turi savo temą. Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė šiame buvo švenčiama rugsėjo 20–26 dienomis.

KURČIŲJŲ ISTORIJS PUOSELĖJIMAS. Kurčiųjų bendruomenės ir nacionalinės gestų kalbos visame pasaulyje egzistuoja jau kelis šimtmečius. Rugsėjo 20 d. skirta laiko branginti ir puoselėti stiprių kurčiųjų bendruomenių garbingą ir turtingą istoriją, taip pat pakviesti švęsti visi kurčiųjų bendruomenės žmonės: kurtieji, neprigirdintieji, kurčių tėvų girdintys

vaikai (CODA); taip pat su kurčiaisiais bendradarbiaujantys asmenys, kurie kartu dirba atiduodami visas jėgas, kad kurčiųjų bendruomenės visame pasaulyje klestėtų.

TVARI KURČIŲJŲ LYDERYSTĖ. Kurčiųjų bendruomenės visame pasaulyje susibūrė į atstovaujamas asociacijas, siekdamos ginti savo žmogaus teises. Šioms organizacijoms reikia finansavimo, gebėjimų stiprinimo ir įgaliojimų, kad būtų įgyvendintas principas „Nieko apie mus be mūsų“. Rugsėjo 21 d. PKF kvietė palaikyti jų siekius skiriant paramą įvairioms veikloms, kuriomis būtų ginamos ir įgyvendinamos kurčiųjų žmonių teisės, taip pat pasirašant PKF chartiją „Gestų kalbos teisės visiems“.

GESTŲ KALBA VISIEMS BESIMOKANTIEMS KURTIESIEMS. Gestų kalbos prieinamumas (suteikimas) kurtiesiems nuo pat gimimo naudojant tinkamus gestų kalbos modelius yra labai svarbus kurčiųjų vaikų pažintinių ir socialinių gebėjimų vystymuisi. Norint kurčią vaiką išmokyti kitų kalbų, būtina stipri jo gimtoji kalba – gestų kalba. Kadangi daug kurčių vaikų gimsta šeimose, kurios nevartoja gestų kalbos, turi būti sukurtos paslaugos, skirtos gestų kalbos mokymuisi ir paramai šeimoms, kad jos galėtų išmokyti ir naudoti savo nacionalines gestų kalbas. Tokia buvo pagrindinė rugsėjo 22 d. žinutė pasauliui.

TARPTAUTINĖ GESTŲ KALBŲ DIENA. MES PALAIKOME ŽMOGAUS TEISES! Šią Tarptautinę gestų kalbų dieną buvo švenčiamos bendruomenių, vyriausybių ir pilietinės visuomenės atstovų bendradarbiavimo pastangos pripažinti ir skatinti daugiau nei 200 skirtingų nacionalinių gestų kalbų visame pasaulyje. Kartu pasirašyta deklaracija, kuria palaikomos gestų kalbos kaip esminė kurčiųjų žmonių žmogaus teisė!

Tarptautinę gestų kalbų dieną buvo dirbama kartu, kad būtų palaikoma ir apsaugota visų kurčiųjų ir kitų asmenų, vartojančių

nacionalines gestų kalbas, kalbinė tapatybė ir kultūrinė įvairovė. Ši intencija kyla iš 2017 m. priimtų Jungtinių Tautų rezoliucijos, kuri rugsėjo 23 dieną oficialiai pripažįsta Tarptautinę gestų kalbų dieną.

PERSIPINANČIOS KURČIŲJŲ BENDRUOMENĖS. Asmens tapatybės daugialypiškumas yra pagrindas suprasti, kaip skirtingos socialinės ir politinės žmogaus tapatybės gali nulėmti asmens diskriminaciją. Diskriminacija gali apimti tokius aspektus kaip rasė, lytis, negalia, seksualinės pažiūros, religija ir kalba. Kurčiųjų bendruomenės nariai priklauso ir kultūrinei kalbinei grupei, ir neįgalųjų grupei. Šis susikertamumas pabrėžiamas JT Neįgalųjų teisių konvencijoje, kurioje išdėstytos neįgalųjų teisės ir kalbinės bei kultūrinės kurčiųjų teisės.

KURČIŲJŲ KULTŪRA IR MENAI. Kurtieji reguliariai susiburia draugėn pasikalbėti savo gimtąja gestų kalba ir pasidalinti kultūra. Kurčiųjų kultūra apima kurčiųjų bendruomenėse egzistuojančią elgesį, tradicijas, įsitikinimus, vertybes, istoriją, humorą ir meną. Kurčiųjų bendruomenės didžiuojasi savo kalbine ir kultūrine tapatybe ir švenčia šias tapatybes per kultūrinės ir meninės raiškas įvairiose meno srityse. Tokia buvo rugsėjo 25 d. tema.

ŽMOGAUS TEISĖS KRIZĖS METU. Praėję metai mums parodė naujus poreikius ir naujus būdus, kaip užtikrinti kurčiųjų gerovę krizės situacijose. Atsižvelgiant į įvairias krizes, įskaitant infekcines ligas, klimato kaitą, stichines nelaimes ir ginkluotus konfliktus, kurtieji visame pasaulyje patiria kalbos stygių, socialinius ir ekonominius trūkumus bei audizmą. Rugsėjo 26 d. akcentuota, kaip svarbu užtikrinti ir išlaikyti visų kurčiųjų asmenų žmogaus teises, kai vyksta įvairios, tarpusavyje susijusios krizės, su kuriomis šiandien susiduriame.

Išversta ir parengta remiantis PKF inf.

Nuoširdžiai užjaučiame VŠĮ Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centro (VKRC) direktorę Ingą Minkevičienę dėl mylimos mamos mirties. Netekties skausmą tesumažina šviesus Jos prisiminimas.

VKRC darbuotojai ir Vilniaus kurčiųjų bendruomenė

Nuoširdi mūsų užuojauta VŠĮ Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centro direktorei Ingai Minkevičienei, netekusiai mylimos Mamytės.

Lietuvių gestų kalbos vertimo centras

Kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūrų skirtumai

TIESMUKUMAS. Kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūros turi esminių skirtumų, kurių žmonės gali nežinoti, bet kurių būtina paisyti bendraujant su kurčiais žmonėmis. Vienas didžiausių skirtumų yra tas, kad kurtieji vieni su kitais yra labai atviri ir „tiesūs“ ir kurčiųjų bendruomenėje nėra įprasta bendrauti užuominomis. Tiesmukumas pasireiškia kritika, nepatogiais klausimais, atviru nuomonės dėstymu. Tiesumas ir stačiokiškumas atvirumas kurtiesiems yra visiškai priimtini. Kokie gali būti nepatogūs klausimai? Pvz., tokie: „Ar tu laukiesi?“, „Tu esi respublikonas/ė ar demokratas/ė?“, „Tu esi gėjus/lesbietė ar heteroseksualus/i?“, „Tu esi tikintis/i ar netikintis/i?“, „Tu esi vienišas/a ar vedęs/ištekėjusi?“, „Kiek tau metų?“, „Kiek moki/mokėjai už nuomą ar automobilį?“

AKIŲ KONTAKTAS. Kitas didelis skirtumas yra nuolatinis akių kontaktas kurtiesiems kalbant. Yra nemandagu nutraukti akių kontaktą, nes tuomet atrodo, kad žmogui yra neįdomu ar nesvarbu. Kadangi bendravimo forma yra visiškai vizuali, tą akimirka, kai žmogus nusisuka, jis nepamatys, kas yra sakoma.

KŪNO KALBA. Kitas svarbus skirtumas yra kūno kalba. Kūno kalba ir veido

do mimika yra nepaprastai svarbios kurčiųjų kultūroje. Girdinčiųjų bendruomenėje yra nemandagu išeiti iš kambario kitam žmogui kalbant, toks poelgis laikomas nemandagiu ir kurčiųjų kultūroje. Kūno kalba ir veido išraiška yra pagrindiniai „įrankiai“, galintys pakeisti kurčiųjų pokalbio toną. Girdintiesiems tai nėra taip svarbu, nes pokalbio toną keičia balso intonacija. Be to, yra labai nemandagu paimti už rankos žmogui, kalbančiam gestais. Tai prilygsta burnos užčiaupimui žmogui kalbant. Tai ženklas, parodantis, kad kažkam neleidžiama kalbėti gestais.

Norint atkreipti kurčio žmogaus dėmesį yra visiškai įprasta paliesti žmogaus petį, išjungti šviesą, patrepsėti į grindis ar pamojuoti žmogui prieš veidą. Girdintieji gerbia žmonių asmeninę erdvę ir neliečia žmogaus norėdami atkreipti jo dėmesį. Jie sako „atsiprašau“ norėdami atkreipti kito žmogaus dėmesį. Kurtiesiems labai būdinga susėsti ratu, kad galėtų vieni kitus gerai matyti, o girdintiesiems tai nėra itin svarbu.

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltinis: <https://www.startas.lt>

Po vizualųjį Rugsėjo 1-osios šventės prisiminimą iš Vilniaus, Panevėžio, Kauno.

LKNUC, PKNPM, KKNUC archyvvų nuotr.

Mokiniai sugrįžo į klases

„Akiračio“ inf.

Ar pastebėjote, kad šis rugsėjis mokyklose kitoks? Nejprasti pasisveikinimai kiek trikdo, mokytojų veidai liūdniesni ir mokinių tarsi būtų mažiau, nei rodo skaičiai. Ir vis skaičiuojame: *ties* pasiskiepijo, *ties* testuojasi, o *ties* atsisako ir vieno, ir kito. Tačiau užtai, kaip vos per metus išmokome vertinti tai, ką turime. Tad su Rugsėjo 1-ąja, brangieji, kuri išaušo klasėse, bet ne namuose!

LKNUC direktorė Svetlana BENIUŠIENĖ: „Šiomet į mūsų ugdymo centrą susirinko 95 mokiniai. Tai truputį mažiau nei pernai. 84 proc. darbuotojų yra vakcinavęsi arba persirgę, 22 darbuotojai kas 7-10 dienų testuojasi. Iki šiol testai jiems nemokami. 12 mokinių yra pasiskiepiję. Testuojasi labai nedaug ugdytinių: 4 iš 36 pradinukų ir iki 10

(iš 35) 5-12 klasių mokinių. Džiaugiamės kol kas esantys visi sveiki.“ (Rugsėjo 18 d. duomenys – red.)

KKNUC direktorė Laimutė GERVINSKIENĖ: „Kauno ugdymo centre mokosi 13 ikimokyklinio amžiaus, 7 priešmokyklinio amžiaus vaikai ir 55 parengiamosios – 10 klasių mokiniai. Iš viso 75 ugdytiniai. Centro Integracijos ir konsultavimo poskyrį lanko ir surdopedagogo pagalbą gauna 62 integruotai ugdomi vaikai ir mokiniai. 12 metų ir vyresniųjų grupėje yra pasiskiepiję 30 proc. mokinių. Kol kas mokiniai centre netestuojami. 96 proc. viso personalo yra pasiskiepiję arba persirgę, t. y. turi galimybių pasus.“

PKNPM direktorė Danutė KRIŠČIŪNIENĖ: „Mokslo ir žinių dieną mes, panevėžiečiai, į savo erdves įsileidome ir lenkų kultūros festivalį „Auksinis ruduo“ („Złota jesień“). Meninę programą mums atvežė svečiai iš Kėdainių ir Kauno. Atidarėme Alinos Duchovskos fotografijų parodą „Meksika“. Mokytis atvyko 4 nauji mokiniai. 100 proc. pasikeitė valgyklos personalas. Pradėjo dirbti nauja mokytojo padėjėja bei pagalbinė darbuotoja. Šiomet mokykloje mokysis 53 mokiniai, dirbs 34 mokytojai ir pagalbos mokiniui specialistai. Nuo rugsėjo 1-osios mokiniams kas 5 d. atliekami greitieji SARS-CoV-2 antigeno testai. Ėminių tyrimui savarankiškai imasi patys mokiniai. Kol kas visi esame sveiki.“

Redakcijos žiniomis, Klaipėdos Litorinos mokykloje šiemet mokosi 22 klasos negalią turintys mokiniai. Visi su jais dirbantys mokytojai yra pasiskiepiję. Iš viso specialiosiose kurčiųjų mokyklose ir klasėse ugdosi 245 darželinukai ir mokiniai.

Nuoširdžiai užjaučiame mokytoją
Laimą Palionienę dėl mylimos Mamytės mirties.

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų
pagrindinės mokyklos bendruomenė

Europos orientavimosi sporto čempionato Lietuvoje akimirkos.

Mūsų orientacininkams – du Europos čempionato medaliai

Pirmą kartą gavę teisę surengti Europos kurčiųjų orientavimosi sporto čempionatą, lietuviai pasistengė kiek galėjo. Todėl svečiai ne kartą gyrė organizatorius už sunkias ir klastingas trasas, už puikias nakvynės ir maitinimo sąlygas.

Česlovas KAVARZA

SVEČIAI IŠ 12 ŠALIŲ. Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto (LKSK) nariai sulaukė gerų žodžių ir iš Europos kurčiųjų sporto organizacijos (*angl. EDSO*) viceprezidento Guido Zannechia, kol vyko varžybos, savaitę viešėjusio Vilniuje ir savo akimis įsitikinusių puikiai surengtu čempionatu. Į mūsų šalį rugsėjo 3-8 dienomis sugužėjo 13 valstybių sportininkai, keturiose rungtyse kovojo apie 70 vyrų ir moterų. Dėl COVID-19 čempionate varžėsi kiek mažiau nei įprasta orientacininkų, tačiau šios sporto šakos valstybių lyderių rinktinės atvyko, todėl varžybų lygis išliko aukštas.

LIETUVOS RINKTINĖ. Pasak Lietuvos komandos trenerio, daugkartinio šalies pirmenybių tarp girdinčiųjų prizinininko Laimio Drazdausko, Europos čempionatas mūsų šalyje meistriško lygiu pranoko visus ankstesnius. Žinomas specialistas Lietuvos garbę ginti pakvietė 8 orientacininkus: Donatą Tumaitį, Mantą Volungevičių, Mikalojų Makutėną, Roką Koveckį, Adriją Atgalainę, Gedvilę Diržiūtę, Juditą Volungevičienę ir Viltę Kanapinskaitę.

TECHNOLOGINIAI SPRENDIMAI. Trasas sudaryti, varžybas vesti ir joms teisėjauti buvo pakviesti patyrę sostinės „Perkūno“ orientavimosi sporto klubo nariai. Vilniečiai pasistengė, jog rinktinių nariai neturėtų nė mažiausios priežasties pretenzijoms. Visiems sportininkams ant rankų buvo uždėti GPS siųstuvai, todėl jų bėgimo trajektorijas ir pa-

dėtį trasoje dviejuose ekranuose galėjo stebėti komandų atstovai.

UKRAINIEČIŲ TRIUMFAS. 9-osiose Senojo žemyno pirmenybėse pagrindinė kova vyko tarp Ukrainos ir Rusijos sportininkų. Į jų ginčą bandė įsiterpti tik lietuviai. Komandinėje įskaitoje dominavo Ukrainos orientacininkai, iškovojo net 5 aukso medalius iš septynių. Iš viso ukrainiečių sąskaitoje – 9 medaliai. Vienu daugiau laimėjo Rusijos rinktinė, tačiau rusų sąskaitoje vos du auksiniai. Mūsų orientacininkai su dviem bronzos medaliais komandų rikiuotėje užėmė trečiąją vietą. Likusios dešimt rinktinių namo grįžo tik su lietuviškais suvenyrais.

NUO MEDALIO SKYRĖ 4 SEK. Pirmąją dieną sostinės centre, prie Lukiškių aikštės vykusioje individualioje sprinto rungtyje vyrų laukė 3,7 km distancija su 21 kontroliniu punktu (KP), moterų – 3,1 km ir 18 KP. Pasibaigus varžyboms lietuvių stovykloje vyravo dvejopa nuotaika, mat R. Koveckis ir G. Diržiūtė buvo ketvirtai. G. Diržiūtė nuo bronzos medalininkės ukrainietės H. Androsovič skyrė vos 4 sek. R. Koveckis nuo trečiąją vietą užėmusio ukrainiečio V. Fedosejenkos atsiliko 21 sek. Krimtos ir treneris L. Drazdauskas: „Gedvilė, būdama netoli finišo, dar buvo trečia. Jei vieną pastatą būtų apibėgusi iš kitos pusės, ji nebūtų praradusi tų lemtingų sekundžių.“ Vėliau atlėgęs specialistas teigė: „Ketvirtosios vietos Europoje nesimėto. Mūsų sportininkai pasirodė gerai.“

SUSPINDO BRONZA. Antrąją čempionato dieną sprinto estafetės rungtyje kovojo mišrios komandos. Organizatoriai parinko plotą kitapus Nerios – tarp Geležinio Vilko ir Žaliojo tiltų. Treneris kovoti patikėjo A. Atgalainei, M. Maku-

Augusto Četkausko ir Dariaus Kibirkščies nuotr.

tėnui, R. Koveckiui ir G. Diržiūtei. Jie nenuvylė – pelnė bronzos medalius! Kovą akivaizdžiai laimėjo Rusijos rinktinė, ukrainiečiai tenkinosi antrąja vieta.

IR VĖL PJEDESTALO PAPĖDĖJE. Po poilsio dienos orientacininkai išmainė miesto gatves į klastingų, pelkėtų, kalnuotų miškų takus. Trečioji, vidutinės distancijos, rungtis sportininkus pakvietė į Vališkės mišką. Vyrų laukė 5,6 km trasa su 19 KP, moterų – 4,5 km su 16 KP. Ir vėl medaliai buvo gana arti. Ketvirtą vietą užėmusi A. Atgalainė nuo trečiosios vietos laimėtojos atsiliko vos 11 sek. M. Volungevičius buvo penktas, R. Koveckis – šeštas. Į miško žabangas pateko sportininkė iš Čekijos. Ji GPS siųstuvu pasiuntė SOS signalą. Organizatoriams nebuvo sunku rasti paklydėlę.

Sportininkų bėgimo trajektorijos stebėtos 2 ekranuose.

ADRIJOS BRONZA IR ŠILĖNŲ MIŠKO SIAUBAI. O paskutinią, ilgosios distancijos, rungtis Šilėnų miške daug kam virto košmaru ir dar ilgai sapnuosis. Vyrams buvo paruošta 10,2 km trasa su 21 KP, moterims – 6,8 km su 18 KP. Tvirtybę ir ištvermę pademonstravo mūsų merginos. A. Atgalainė iškovojė bronzos medalį, o G. Diržiūtė buvo greta – ketvirta. Iš vyrų trijulės šaunčiausiai pasirodė M. Volungevičius, užėmęs šiestą vietą. Šilėnų miško labirintuose pasiklydo ir KP nerado 6 moterys iš 18 ir net 16 vyrų iš 27!

YRA KUO DIDŽIUOTIS. „Iškovoti du medaliai – ir daug, ir nedaug. Dar tikėjaisi prizinių vietų asmeninėje sprinto rungtyje, tačiau joje

teko tenkintis ketvirtosiomis pozicijomis. Apskritai džiaugiuosi mūsų šalies sportininkų pasirodymu“, – po čempionato sakė treneris L. Drazdauskas.

Anot LKSK prezidento Edvino Kriūno, čempionatas organizavimo ir rezultatų požiūriu lietuviams buvo sėkmingas. „Organizacinis komitetas atliko milžinišką darbą, kad pirmenybėse viskas būtų sklandu, – teigė E. Kriūnas. – Todėl svečiai neturėjo priekaištų, buvo beveik viskuo patenkinti. Lietuvos sportininkai nebūtų taip gerai pasirodę, jei ne rėmėjai – ačiū jiems. Jaunosios kartos čempionato rezultatai leidžia optimistiškai žiūrėti į šios sporto šakos ateitį.“

Kurčiųjų sporto sąjūdžio plėtra pagal „Gestą“

Iš 900 sostinėje gyvenančių kurčiųjų daugiau kaip ketvirtadalis yra sporto sąjūdžio dalyviai. Rūpin-tis fizinės, psichinės ir socialinės sveikatos darna, taip pat siekti ir ambicingesnių sporto rezultatų vilniečius skatina ir šiems tikslams draugėn jau 30 metų buria Vilniaus kurčiųjų sporto klubas „Gestas“. „Kurčiųjų kūno kultūros ir sporto sąjūdžio plėtra Vilniaus mieste bei apskrityje“ – tai 18 mėnesių trukęs „Gesto“ klubo projektas, kuriuo siekta nuosekliai tęsti Vilniaus mieste ir apskrityje susiformavusias sporto bendruomenės tradicijas, kurti naujas, vienyti kurčiuosius ir plėsti jų bendrystę per laisvalaikio užimtumą ir sportą. Jo galimybėmis pasinaudojo 204 sporto bendruomenės nariai.

PANDEMIJA NUO SPORTO NEATGRASĖ. „Įvedus karantiną iš pradžių buvome kas sau, sustabdėme treniruotes, nevyko sporto varžybos. Tačiau, kaip dabar matome, sporto dvasia, entuziazmas, fizinių pratimų poreikis niekur nedingo ir, suvaržymų nelikus, grįžome tęsti pradėtų veiklų su nauja jėga ir dideliais lūkesčiais“, – sako sporto veteranas, ilgametis kurčiųjų sporto vadybininkas (36 m. patirtis) „Gesto“ klubo prezidentas Arūnas Kubaitis.

DĖMESYS JAUNIMUI. „Gesto“ klubo komanda nuo pat susikūrimo ypač daug dėmesio skiria jaunosios kurčiųjų bendruomenės kartos ugdymui. Tad dar prieš projekto pradžią projekto vykdytojai ištyrinėjo jaunųjų sportininkų poreikius ir galimybes. Išanalizavę gautus duomenis, nusprendė, kad tikslinga vaikams ir jaunimui iki 29 m. pasiūlyti badmintono ir orientavimosi sporto treniruotes. Badmintono treniruotės vyko dviejose vietose: Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro patalpose ir specializuotoje nuomojamoje salėje mieste. Pasak A. Kubaičio, siekta, kad klausos negalią turintys vaikai ne tik išbandytų naują sporto šaką, bet ir išeitų už savų sienų, susitiktų su girdinčiais bendraamžiais, išmoktų integracijos pradžiamokslį.

Vertindamas orientavimosi sporto šakos treniruočių naudą, klubo „Gestas“ prezidentas ir projekto vadovas pirmiausia minėjo mokymąsi orientuotis nežinomoje aplinkoje, išėjimą iš komforto zonos, teigė įžvelgiąs naudą ir perspektyvoje. Įveikti baimę pasimesti miške, rasti išeitį sudėtingiausioje situacijoje, susidraugauti su gamta, išmokti skaityti jos ženklus, ugdytis greitą orientaciją, ištvermę – štai tokios buvo kurčio trenerio Tomo Kuzminskio, daugkartinio kurčiųjų žaidynių, pasaulio ir Europos čempionatų nugalėtojo ir prizininko, pamokos vaikams.

TRENIRUOTĖS SUAUGUSIESIEMS. Atrasti savo mėgstamą sporto šaką ar sustiprinti jau turimus įgūdžius turėjo galimybę ir suaugusieji. Kurtiems vyrams organizuotos krepšinio, vyrams ir moterims tinklinio, boulingo, fizinio aktyvumo treniruotės. A. Kubaitis džiaugiasi dalyvių gausa. Atkreipia dėmesį, kad aktyviau galimybėmis naudojosi 50-mečiai, 40-mečiai, kiek pasyvesnė, jo nuostabai, buvo 20-30 metų jaunimo grupė. „Turėtume atkakliau jaunimą raginti į sporto klubus, tik taip galėsime atremti nejudraus gyvenimo būdo primes-tus iššūkius, ilgiau išsaugosime fizinę sveikatą, išvengsime žalingų įpročių“, – agituoja „Gesto“ klubo prezidentas.

VARŽYBOS IR VASAROS SUEIGOS. Projekto lėšomis 2019 m. ir 2020 m. Vilniuje surengtos tarptautinės Baltijos šalių ir Lenkijos boulingo varžybos, kuriose mūsų sportininkai gausiai skynė pergalės, užmezgė naujų bendruomeninių ir asmeninių ryšių.

Dvejus metus iš eilės organizuotos Vilniaus vasaros sporto žaidynės. Tai – vienas labiausiai laukiamų kurčiųjų sporto bendruomenės renginių. Į jį paprastai vilniečiai suvažiuoja šeimomis. Projekto komanda įsitikinusi, kad tokiuose renginiuose kaip žaidynės sutvirtinami ne tik bendruomenės narių ryšiai, turiningai leidžiamas laisvalaikis, bet ir stiprinama sąjunga tarp šeimos narių.

APSIRŪPINO INVENTORIUMI. Sporto klubas „Gestas“ projekto lėšomis taip pat įsigijo krepšinio, tinklinio, badmintono, fizinio rengimo treniruotėms reikalingo sporto inventoriaus, kurį sėkmingai naudoja dabar ir naudos ateityje.

Projektą „Kurčiųjų kūno kultūros ir sporto sąjūdžio plėtra Vilniaus mieste bei apskrityje“ iš dalies finansuoja Sporto rėmimo fondas.

Parengta pagal klubo „Gestas“ inf. Klubo „Gesto“ archyvo nuotr.

Jaunieji badmintonininkai, 2020 m.

Vilniaus vasaros sporto žaidynės 2020.

Tinklinio treniruočių dalyviai, 2021 m.

Bendrija PAGAVA kokybiškos pagalbos šeimoms ir jose augantiems klausos negalią turintiems vaikams siekia taip pat ir per mokymus specialistams.

Tampame stipresni dėl kurčių vaikų

Bendrijos PAGAVA inf.

Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos lėšomis finansuojamas projektas „Tampame stipresni dėl kurčių vaikų“ yra vienas iš Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprisigirdinčius vaikus, bendrijos PAGAVA įgyvendinamų projektų, kuriuo siekiama didinti bendrijos darbo efektyvumą stiprinant narių gebėjimus atstovauti, plečiant partnerystę su valstybės institucijomis ir gerinant viešųjų paslaugų kokybę. „Tampame stipresni dėl kurčių vaikų“ – tai ne tik įgyvendinamo projekto pavadinimas, bet ir bendrijos PAGAVA siekis.

Advokacijos kompetencijų stygius. Projekto veiklos buvo vykdomos keliomis kryptimis. Pirmiausia buvo atliktas tyrimas „NVO advokacijos (visuomeninių interesų gynimas) kompetencijų tobulinimo poreikis“. 2021 m. kovo-balandžio mėnesiais vykdytas tyrimas atskleidė, kad daugumai nevyriausybinių organizacijų (NVO) atstovų ir narių trūksta žinių, kaip atstovauti tikslinės grupės interesams. Apklausa parodė, kad sustiprinusios advokacijos kompetencijas, organizacijos galėtų kokybiškiau atstovauti kurčių ir neprisigirdinčių vaikų interesams, todėl buvo organizuoti mokymai NVO atstovams. Mokymų metu buvo pagilintos žinios ne tik apie advokaciją, bet ir apie organizacijos resursų panaudojimą, tikslinių grupių atstovavimą nuotoliniu būdu, bendros psichologinės, viešojo kalbėjimo žinios.

Mokymai švietimo specialistams. Tai dar viena svarbi projekto veikla. 2020 m. Seimo priimti Švietimo įstatymo pakeitimai naikina diskriminuojančias nuostatas negalią ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams. Naujos Švietimo įstatymo nuostatos galutinai įsigalios 2024 m. rugsėjo 1 d. – nuo tada bendrosios mokyklos nebegalės atsisakyti priimti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ir nukreipti juos į specialiąsias mokyklas.

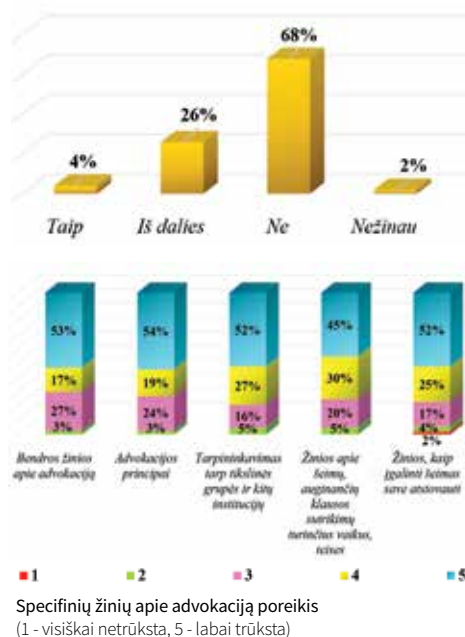
Bendrija PAGAVA rūpindamasi, kad sutrikusios klausos vaikai gautų kokybišką ugdymą bendrojo lavinimo įstaigose, organizavo mokymus bendrojo lavinimo mokytojams ir švietimo specialistams. Mokymų dalyviai įgijo žinių apie kurčių ir neprisigirdinčių vaikų

mokymo(si) specifiką, suvokimo, bendravimo ypatumus, gestų kalbą, klausos aparatus ir kochlearinius implantus. Buvo pasidalinta sėkminga sutrikusios klausos mokinių ugdymo ir šeimų į(si)traukimo į mokymo procesą patirtimi, dalyviai buvo supažindinti su Ugdymo organizavimo rekomendacijomis mokiniams, turintiems klausos sutrikimų. Šie mokymai sulaukė ypatingo švietimo specialistų susidomėjimo. Tai rodo, kad specialistai ruošiasi reformoms ir ieško būdų, kaip pagilinti savo žinias.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Dar viena labai reikšminga grandis siekiant užtikrinti kurčių ir neprisigirdinčių vaikų gerovę yra tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriai, kurie yra atsakingi už sveikatos, socialinių ir švietimo paslaugų teikimo koordinavimą savivaldybėse. Ieškodami, kaip padėti savo sutrikusios klausos vaikui, tėvai kreipiasi į savivaldybes ir būna nukreipiami susitikti su tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumis. Todėl labai svarbu, kad savivaldybėse dirbantys koordinatoriai turėtų visą reikalingą ir nuoseklią informaciją apie vaikų, turinčių klausos sutrikimų, ir jų šeimų poreikius. Šių metų birželio mėnesį bendrija PAGAVA organizavo keturis nuotolinius susitikimus su tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumis iš skirtingų Lietuvos regionų, kurių metu supažindino su savo veikla ir pateikė koordinatoriams trūkstamą informaciją, kuri reikalinga teikiant paslaugas kurčio vaiko šeimai.

Kontaktiniai mokymai. Po nuotolinių su-

Tyrimo dalyvių asmeninis vertinimas, ar jiems pakanka žinių apie advokaciją (visuomeninių interesų gynimą)

Specifinių žinių apie advokaciją poreikis
(1 - visiškai netruksta, 5 - labai trūksta)

sitikimų buvo organizuojami kontaktiniai mokymai „Pagalba šeimai, auginančiai vaiką su klausos sutrikimais“, kurių metu aptarėme šeimų poreikius ir šeimoms tenkančius iššūkius, buvo pristatyta specialioji pedagoginė pagalba ir rekomendacijos dėl šių vaikų ugdymo organizavimo, pristatytos techninės pagalbos priemonės kurtiesiems ir neprisigirdintiesiems, išsamiai nagrinėta valstybės išmokų tvarka, koordinatoriai dalinosi savo patirtimi teikiant paslaugas šiai asmenų grupei. Nuotoliniuose susitikimuose ir kontaktiniuose mokymuose koordinatoriai įgijo kompetencijų suteikti informaciją apie PAGAVOS bendriją į juos besikreipiančioms šeimoms, padėti šeimoms spręsti jų vaikams svarbius klausimus.

Bendrija tikisi, kad mokymuose NVO atstovams, švietimo specialistams ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriams suteiktos žinios virs kryptingais veiksmais, kurie paskatins teigiamus pokyčius visuomenėje ir darys įtaką viešajai politikai.

Klaipėdos dovana kurtiesiems – koncertas su vertimu į gestų kalbą

Kristina RIMKIENĖ

Rugpjūčio 21 dieną Klaipėdos mieste vyko populiarios Lietuvoje hiphopo grupės „8 Kambarys“ koncertas, įeisiantis į istoriją kaip pirmasis, kuris buvo gyvai verčiamas į lietuvių gestų kalbą. Scenoje šalia atlikėjų stovėjo ir vertėjai, tad kurtiesiems tai buvo nepakartojama patirtis: ne tik jausti vibraciją kūnu, bet ir suprasti dainų tekstus.

Klaipėdoje kurčias jaunimas jaučiasi savas

2021 m. Klaipėda tapo Europos jaunimo sostine, o Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacija (KLKJO) mieste veikia aktyviai, tad iš karto gręžtasi ir į klausos sutrikimų turintį jaunimą. Užsibrėžta didinti jiems kultūros paslaugų prieinamumą, skatinti jų kūrybiškumą bei gerinti sąlygas įsitraukti į kūrybinius procesus.

Į KLKJO pirmininkę Viktoriją Ivanauskaitę kreipėsi VŠĮ „Lietuviškos šventės“ (*nuotaika.lt*) atstovas ir pasiūlė būti partneriu jų projekte. Buvo planuojama organizuoti kurčio reperio iš Suomijos Signmark koncertą, tačiau pandemija pakoregavo planus. Vietoj užsienio atlikėjo, buvo surengtas lietuvių grupės „8 Kambarys“ koncertas su tiesioginiu vertimu į lietuvių gestų kalbą.

Subūrė girdinčių ir kurčiųjų vertėjų komandą

Komandą formuoti pradėta, kai liko apie 2,5 mėnesio iki koncerto. Pasak pirmininkės Viktorijos, siekta, kad įsitrauktų kuo daugiau kurčio jaunimo, tačiau tam pasiryžusių iš pradžių nebuvo. Lietuvių gestų kalbos vertimo centro direktorei Ramunei Leonavičienei tarpininkaujant į komandą įsitraukė Vilniaus kolegijoje gestų kalbos vertimo specialybę studijuojanti kėdainiškė Viktorija Vaičiūnaitė. Pradžioje planuota verstti 13 dainų, tačiau, kai grupė sąrašą pailgino iki 22, KLKJO pirmininkei skubiai teko ieškoti daugiau imituotojų. Po netrumpų svarstymų prisijungti sutiko ir šių eilučių autorė.

Tačiau mintis, kad ir kurtieji tikrai geba save išreikšti per dainų vertimą, vis neapleido KLKJO lyderės ir likus savaitei iki koncerto jai pagaliau pavyko prisikalbinti kurčiuosius Niną Šamakovą ir Deividą Brazį. Suformuota vertėjų komanda iš 2 girdinčiųjų (dviejų Viktorijų), 1 neprigirdinčiosios (K. Rimkienė) bei 2 kurčiųjų netruko įrodyti, kad geba dirbti kartu. Gestų kalbos vertėjų darbą kaip įmąnydami įvairiais techniniais sprendimais lengvino muzikos grupės „8 Kambarys“ technikų komanda. Ir viskas pavyko puikiai.

Žiūrovų vertinimai, vertėjų įspūdžiai

Po koncerto apie patirtą euforiją kalbėjo ne tik kurti žiūrovai, bet ir girdintieji vis prieidavo, kad pasidžiaugtų, jog vaizdas scenoje buvo „nuostabus“, „emocionalus“, „įspūdingas“.

Ir pati vertėjų komanda nestokojo gerų emocijų. Štai kurčias vertėjas Devidas, nors repeticijų metu sunkiai „spėjo“ su muzikos ritmu, viso ruošimosi metu jautė įtampą, tačiau scenoje per pasirodymą pajautęs tikrąją muzikos vibraciją ir matydamas, kaip gestais „ploja“ ne tik kurtieji, bet ir girdintieji, atsipalaidavo ir tikino patyręs

Atlikėjai Deividas Alejūnas (Corsalis), Karolis Talutis (Talaz) (iš kraštų), vertėjai Viktorija V., Kristina, Viktorija I., Nina, Deividas.

nerealiai gerus jausmus. Kėdainiškė Viktorija išsikėlė maksimalų iššūkį – pasirinko verstti greito tempo repo stiliaus dainą – ir jai pavyko! Mergina teigia, kad labai jautė visų narių palaikymą, anot jos, visose repeticijose vyko intensyvus kūrybinis procesas, todėl neretai kito ir pats vertimas.

Visa komanda kartu ieškojo geriausių sprendimų: kaip perteikti dainos emociją, sudėlioti akcentus, gilinosi į pačią muziką, jos ritmiką, kad viskas būtų perteikta per tam tikrą kūno padėties ir gestų judesių ryšį. Dirbo ir su mintimis, mokėsi improvizuoti, iš anksto aptarė, kaip nepasimesti ir toliau transliuoti dainos emociją, jei pasimirštų vienas ar kitas gestas.

Kurčioji Nina buvo komandos dalis nuo pat pradžių, tik ji dirbo prie dainų tekstų vertimo. Likus iki koncerto 4 dienoms buvo priimtas sprendimas į sceną leisti Niną verstti pačią pirmąją dainą, o pasakui dar vieną dainą kartu su Deividu. Ji prisipažįsta, kad juto lengvą šoką, tačiau taip pat įveikė savo baimes ir barjerus. Po koncerto ji pasidalino savo išgyvenimais: „Stoviu scenoje, matau susižavėjusius ir mane stebinčius kurčiųjų veidus, verčiu dainą ir jaučiu, kad esu tarsi sulėtintame filme, nors žinau, kad verčiu pagal ritmą. Tai buvo kažkas nepakartojamo!“

V. Ivanauskaitei daug laiko teko skirti organizaciniais reikalams, tad rimčiau padirbėti su vertimais teturėjo paskutinę savaitę. Tačiau pirmininkė labai džiaugiasi visa operatyviai reagavusia į vertėjų poreikius grupės vadybine komanda, „8 Kambario“ grupės atlikėjais. Jie verti atskiرو pagyrimo vien dėl to, kad pirmieji Lietuvoje į savo pasirodymą įtraukė gestų kalbos vertėjus.

Šaukštas deguto į medaus statinę

Nors daug dėmesio buvo skirta koncerto reklamai socialiniuose tinkluose, net patys atlikėjai specialiai nusifilmavo kvietimą kurtiesiems, bilietai jiems nieko nekainavo, tačiau kurčiųjų žiūrovų skaičius vos perkopė per 50. Paklausta, kodėl taip nutiko, KLKJO pirmininkė Viktorija teigė girdėjusi kalbas, kad šis koncertas esą buvo orientuotas tik į Klaipėdos kurčiųjų jaunimą.

Koncerto akimirkos: vertėjai ne tik stovi scenoje šalia atlikėjų, bet ir aiškiai matomi dideliame ekrane.

Klaipėdos dovana kurtiesiems – koncertas su vertimu į gestų kalbą

➔ Liūdna, kad skleidžiama tokia netiesa, nes reklaminiuose vaizdo įrašuose buvo aiškiai LGK pasakyta, jog kviečiama visa Lietuvos kurčiųjų bendruomenė.

Komanda daug laiko ir energijos atidavė ruošimuisi, taip pat koncerto metu stovėjo šalia grupės narių kartu ant scenos, kai įprastai vertėjai verčia kur nors nuošaliau palapinėje ir vaizdas tik perduodamas į ekraną.

Ir organizatoriai labai daug pastangų įdėjo, kad koncertas būtų kuo įspūdingesnis (naudojo daugiau garso, šviesų). Tai kainavo finansiškai ir, jeigu paklausos nėra (kurtieji neateina), tada tokių renginių organizuoti, atrodytų, neverta...

Svajoja pakartoti sėkmę

Vis dėlto minėtas faktas nepajėgus nustumti visų patirtų malonių akimirkų, užgožti optimizmo teikiančių ženklų. Daugėja kūrybinio vertimo pasiūlymų ir galimybių ir vis labiau tikėtina, kad pamažu vertimas gestais koncertuose taps norma.

Be to, kai kam iš vertėjų komandos šis pasirodymas tapo 7 metų svajonės išsipildymu, kai kam tai buvo savo jėgų ir galimybių patikrinimas, dar kitiems – didelė naujos asmeninės patirties porcija. Nepaprasta būti kūrybinio pasirodymo dalimi ir įgyti tokios ypatingos praktikos! Tad nenuostabu, kad visi vertėjai kaip vienas patvirtino: jei reikėtų pakartoti, pasiryžtų tam nesuabejoję!

KLKJO archyvo nuotr.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti 261 55 93
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648–5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp.l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 50462

Projektą „Kurčiųjų sociokultūrinio gyvenimo ir dialogo su visuomene atspindžiai“ 10 tūkst. eurų suma remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštįje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.